

Hannes Snellman Asianajotoimisto Oy / Joukkolainamarkkinoiden kehittäminen /

Lausuntopyyntö VM056:00/2014, 27.1.2017

LAUSUNTOPYYNTÖ JOUKKOLAINAMARKKINOIDEN KEHITTÄMISTYÖRYHMÄN MUISTIESTA SEKÄ LUONNOKSISTA ERÄISTÄ SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Hannes Snellman Asianajotoimisto Oy:lle on annettu mahdollisuus esittää lausuntonsa joukkolainamarkkinoiden kehittämistyöryhmän muistiosta, joka sisältää kehittämis ehdotuksia joukkolainamarkkinoiden sääntelyyn liittyen ensisijaisesti muistion lakiehdotuksiin 4-13 sekä niiden perusteluihin (jäljempänä ”**Esitys**”).

Toteamme kohteliaimmin, että toimistomme on jo aikaisemmin jättänyt lausunnon joukkolainanhaltijoiden edustajaa koskevaksi laiksi sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi, eikä meillä ei ole siihen lisättävää. Hannes Snellman Asianajotoimisto Oy kiittää mahdollisuudesta lausua muistiosta, jossa on ansiokkaasti mietitty mahdollisuuksia joukkolainamarkkinoita koskevan lainsäädäntöympäristön kehittämiseksi.

Hannes Snellman Asianajotoimisto Oy pitää Esityksessä säädettäväksi ehdotettavia lakiluonnoksia lähtökohtaisesti kannatettavana. Säädettävissä laeissa sekä niihin liittyvässä lainsäädäntövalmistelussa olisi kuitenkin Hannes Snellman Asianajotoimisto Oy:n näkemyksen mukaan kiinnitettävä, erityisesti oikeustilan selvyiden kannalta, vielä huomioita seuraaviin seikkoihin, joista lausumme seuraavaa:

1. Laki lahjanlupauslain 4 §:n muuttamisesta

Ehdotuksen osalta meillä ei lausuttavaa.

2. Laki yrityksen saneerauksesta annetun lain 44 §:n muuttamisesta

Työryhmän keskeisin ehdotus liittyy maksukyvyttömyysoikeuteen ja sillä pyritään täsmentämään edellytyksiä niin sanottuun velkakonversioon eli yhtiön velan muuttamiseen osakkeiksi (Debt-to-equity -swap) saneerausmenettelyyn asetetussa osakeyhtiössä. Velkakonversio toteutettaisiin ehdotuksen mukaan lisäämällä joko yrityssaneerauslain 44 pykälään uusi 5 momentti, jonka mukaisesti saneerausohjelmassa voidaan yhtenä vaihtoehtona määrätä, että muiden kuin vakuusvelkojien velkojilla on oikeus saada saneerausvelkoihin perustuvat saatavansa muunnetuiksi velallisyhtiön osakkeiksi. Ehdotuksessa on valmisteltu asiasta myös vaihtoehtoinen muutosehdotus AML:n, LLL:n ja VYL:n muuttamiseksi, joissa edellä mainittu yrityssaneerauslain muutos korvattaisiin rahoitusmarkkinasäädösten muuttamisella, jolloin muutos koskisi vain pörssiyhtiötä tai liikkeeseenlaskijaa, jonka joukkolaina on otettu kaupankäynnin kohteeksi säännellyllä markkinalla tai monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä. (työryhmän ”Ehdotus Velkakonversiosta”). Ehdotus Velkakonversiosta ei ollut työryhmässä yksimielinen, vaan

asiasta annettiin eriäviä mielipiteitä (OM, Suomen Yrittäjät, Perheyritysten Liitto, Pörssisäätiö/Osakesäästäjien Keskusliitto).

Työryhmän Ehdotukseen Velkakonversiosta liittyen toteamme yleisesti, että ehdotus liittyy keskeisesti Euroopan komission 22.11.2016 tekemään ehdotukseen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ennaltaehkäiseviä uudelleenjärjestelyjä koskevista puitteista, uudesta mahdollisuudesta yrittäjyydelle, sekä toimenpiteistä uudelleenjärjestelyjä, maksukyvyttömyyttä ja veloista vapauttamista koskevien menettelyjen tehostamiseksi sekä direktiivin 2012/30/EU muuttamisesta (KOM (2016) 723 lopullinen) (jäljempänä ”Direktiiviluonnos Ennaltaehkäisevistä Yrityssaneeraus- ja Yritysjärjestelymenettelyistä”)¹.

Edelleen viittaamme myös työryhmän perusteluissa ansiokkaasti viitattuun ja käsiteltyyn² osakeyhtiölain muutostarvetta arvioineen oikeusministeriön 18.5.2016 julkistaman työryhmän muistioon sekä siitä saatuihin lausuntoihin³ (jäljempänä ”OM:n Arviomuistio OYL:n kehittämisestä”). Viittaamme tältä osin erityisesti muistiossa viitatus Britannian lainsäädäntöön sisältyvän Scheme of Arrangement – menettelyn kaltaisen yritysjärjestelymenettelyn sisällyttämistä osakeyhtiölakiin. Arviomuistio toteaa aiheesta: *Finanssialan keskusliitto on esittänyt oikeusministeriölle harkittavaksi, että osakeyhtiölakiin lisättäisiin Iso-Britannian yhtiölainsäädäntöä vastaavasti ns. Scheme of Arrangement – menettelyä koskevat säännökset, joita voitaisiin hyödyntää monilla eri tavoin muun muassa yritysten rahoituksen uudelleenjärjestelyyn. Tietävästi Englannissa tietyt tuomioistuimet käsittelevät näitä kysymyksiä, saavat ratkaisun aikaan hyvin lyhyessä ajassa ja voivat ottaa kantaa liiketoimintakysymyksiin.*

Mainitut Iso-Britannian yhtiölain (”Companies Act”) säännökset sisältävät myös sellaista maksukyvyttömyyssäätelyä, jonka voidaan Suomessa arvioida kuuluvan pääosin yrityssaneerauslainsäädännön piiriin. Mahdollinen osakeyhtiölain ja yrityssaneerauslain muutostarve arvioidaan erikseen. Myös tuomioistuinten erilainen toimivalta, tuomioistuinikäytäntö ja resurssit on otettava huomioon, kun arvioidaan tällaisen menettelyn toimivuutta Suomessa.

Oikeusministeriön lausuntoyhteenvedossa todetaan enemmistön asiasta lausuneista lähtökohtaisesti kannattaneen Scheme of Arrangement –menettelyn ottamista Suomen lainsäädäntöön ja/tai asian selvittämistä jatkovalmistelussa (KKK, FK, EK, STM, TEM, Yhtiöoikeusyhdistys, PwC, Villa, Vahtera, SVA).

¹ European Commission Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on preventive restructuring frameworks, second chance and measures to increase the efficiency of restructuring, insolvency and discharge procedures and amending Directive 2012/30/EU, 22.11.2016, COM(2016) 723 final

² VM:n joukkolainamarkkinoiden kehittämistyöryhmän muistiossa on arvioitu (s.32-36) Schme of Arrangement –yritysjärjestelymenettelyn edellytyksiä osaksi Suomen oikeutta. Säädöksen tarpeellisuuden osalta on todettu: Erillisten, maksukyvyttömyysoikeuden ulkopuolelle jäävien ennakoivien ja joustavien yritysjärjestelymenettelyjen sisällyttämisellä lainsäädäntöön on näissä (kuvatuissa) jäsenvaltioissa arvioitu voitavan edistää sekä yritysten velkojen että osakkeenomistajien etua. Yksittäisen velan itsenäinen uudelleenjärjestely sen enemmistövelkojen tavoitteiden mukaisesti on prosessina koko yhtiön velkojia koskevaan raskaaseen maksukyvyttömyysmenettelyyn verrattuna huomattavasti yksinkertaisempi ja prosessieconomisempi menettely. Sääntelylle on siten myös kansantaloudellisesti merkittävä intressi. Esityksessä todetaan edelleen päätelmänä muun muassa: Maksukyvyttömyyssäätelyn kehittämisen jatkotyössä olisi tarkoituksenmukaista tarkastella myös yhtiöoikeuden kehitystä sekä yhtiö- ja maksukyvyttömyysoikeuden rajapintaa. Sääntelylle luontevin lainpaikka ei ole rahoitusmarkkinoiden lainsäädännössä. Konkreettisia säännösehdotuksia ei siksi ole tarkoituksenmukaista valmistella ennen kuin on tiedossa, arvioiko yhtiö- ja maksukyvyttömyysoikeudellisesta lainsäädännöstä vastaava OM sen hyödylliseksi.

³ Arviomuistio, Osakeyhtiölain muutostarve, Oikeusministeriö 18.5.2016 sekä Oikeusministeriön Arviomuistion lausuntotiivistelmä 7.11.2016

Lainsäädäntövalmistelussa on joka tapauksessa hyvä pyrkiä ennakoimaan tulevan direktiivin velvoittavat säädökset sekä seurata direktiivin käsittelyä. Direktiiviluonnoksen huomiointi velkakonversiosäädösten valmistelussa saattaisi myös keventää niitä huolia, joita liittyi Joukkolainamarkkinoiden Kehittämistyöryhmän Muistiosta annettuihin eräviin mielipiteisiin.

Komission direktiiviehdotus on velkakonversion osalta muotoiltu niin, että velkakonversio katsotaan sinänsä mahdolliseksi menettelyksi säädöksissä mainituin edellytyksin, mutta ehdotus konversiosta tulee direktiiviluonnoksen 11-12 artiklojen mukaisesti olla lähtökohtaisesti velallisen tekemä tai hyväksymä, minkä lisäedellytyksen mukaisen ehdon sisällyttäminen mahdolliseen tulevaan lakiehdotukseen direktiivin mukaisten muiden edellytysten ohella voisi arvioida merkittävästi pienentävän työryhmän mietinnöstä jätettyihin eräviin mielipiteisiin sisältyviä epäilyjä velkakonversion toimivuudesta omistajien oikeussuojan näkökulmasta. Konversiota koskevien käyttötilanteiden riittävän huolellinen kuvaaminen lain perusteluissa palvelisi myös tavoitetta, jonka mukaisesti lainkäyttäjille tulisi selkeämpi ymmärrys velkakonversion käytöstä enemmänkin poikkeuksellisissa tilanteissa.

Mahdollista velkakonversiota koskeva lainvalmistelu on ymmärrettävästi haastavaa, aiheesta on käyty vuosikymmeniä keskustelua kansainvälisten insolvenssi-oikeuden asiantuntijoiden parissa.⁴ Keskustelun keskeisin ongelma ei liity niinkään siihen, mikä maksunsaantimielessä olisi niin kutsuttu ”absolute priority rule” vaan käytetäänkö periaatetta ennen varsinaista konkurssimenettelyä, sekä käyttöön liittyvän arvonmäärityksen haasteellisuuteen tilanteissa, joissa yritys jatkaa toimintaansa lähtökohtaisesti myös ilman järjestelyyn liittyvää myyntiprosessia.

Direktiiviluonnoksen perustelujen 18 kohta määrittää edelleen keskeisen periaatteen direktiivin lähtökohdaksi:

”kansallisten ennaltaehkäisevien uudelleenjärjestelyjen puitteisiin olisi sisällytettävä joustavat menettelyt, joissa tuomioistuinnuodollisuudet rajoitetaan ainoastaan niihin, jotka ovat tarpeen ja oikeasuhtaiset velkojen ja muiden sellaisten asianosaisten etujen suojaamiseksi, joihin tilanne todennäköisesti vaikuttaa.”

Mietittäessä mainittua perustelua voimassa olevan yrityssaneerauslakimme kannalta on huomattava, että suomalainen yrityssaneerausmenettely on nykyisellään kokonaisvaltainen kaikkiin yrityksen velkoihin kohdistuva menettely, jota direktiiviluonnoksen tavoitteen mukaisesti pitäisi edelleen kehittää mahdollistaen esimerkiksi yksittäiseen yhtiön velkaan kohdistuva menettely tilanteessa, jossa muiden yhtiön velkojen asemaan ei lainkaan puututtaisi. Vaihtoehtoisena mallina, olisi kehittää Scheme of Arrangement –tyyppinen menettely Suomen yhtiöoikeuden puolelle, joka toimisi yhtiön velkoja koskevien järjestelyjen ohella myös yhtiön osakepääomaa koskevissa uudelleenjärjestelytilanteissa, erityisesti helpottaen de-listaus -menettelyjä.

Näkemyksemme mukaan Direktiiviluonnos Ennaltaehkäisevistä Yrityssaneeraus- ja Yritysjärjestelymenettelyistä, OM:n Arviomuistio OYL:n kehittämistä sekä Joukkolainamarkkinoiden Kehittämistyöryhmän Muistio nivoutuvat olennaisesti yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Oikeusministeriön direktiiviluonnosta koskeviin neuvottelutavoitteisiin kuuluu, että kansallisen yrityssaneeraus- ja yhtiöoikeuden rajapinnan arviointiin tulisi jättää riittävästi liikkumavaraa. Tämä tavoite on viisaasti mietitty lähtökohta, joka luo pohjaa myös hyvälle omalle lainsäädäntötyöllemme.⁵

⁴ Ks esimerkiksi: Douglas Baird & Donald S. Bernstein, Absolute Priority, Valuation Uncertainty, and the Reorganization Bargain, Yale Law Journal 8/2006, s 1930-1970

⁵ Oikeusministeriö 27.1.2017, Valtioneuvosto, Valtioneuvoston U-kirjelmä U 13/2017 vp.

Vastaavasti on perusteltua argumentoida, että lainsäädäntövalmistelu asiassa olisi tarkoituksenmukaista tehdä kokonaisvaltaisesti sekä yhtiö- että yrityssaneeraus oikeuden alueiden kannalta, siten, että valmistelu kattaisi Esityksen ohella Direktiiviluonnoksen Ennaltaehkäisevistä Yrityssaneeraus- ja Yritysjärjestelymenettelyistä sekä OM:n Arviomuiston OYL:n kehittämisestä, siltä osin kuin siinä on viitattu Britannian lainsäädäntöön sisältyvän Scheme of Arrangement – menettelyn kaltaisen yritys järjestelymenettelyn sisällyttämiseen osakeyhtiölakiin.

Velkakonversioon liittyvää mallia harkittaessa sitä koskeva lainvalmistelu on tärkeää valmistella myös keskeisten intressiryhmien näkemyksiä tasapainoisesti huomioiden. Vastaavia merkittäviä eriäviä näkemyksiä ei tuntuisi olevan harkittavan osakeyhtiölain Scheme of Arrangement –yritysjärjestelymenettelyä koskevien säädösten perusteiden osalta⁶.

Koko aihealueeseen liittyy myös valtiosääntöoikeudellisia, Suomen ja EU:n perusoikeuksiin liittyviä ulottuvuuksia erityisesti liittyen oikeuteen oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin sekä omaisuuden suojaan, joihin on hyvä paneutua lainsäädäntövalmistelussa.

3. Laki arvopaperimarkkinalain 8 luvun muuttamisesta

Lakiehdotus liittyy vaihtoehtoisena lainsäädäntömenettelynä työryhmän Ehdotukseen Velkakonversiosta. Tältä osin viittaamme edellä kohdassa 2 esitettyyn näkemykseen tarpeesta arvioida ehdotusta laajemmin, erityisesti liittyen Direktiiviluonnokseen Ennaltaehkäisevistä Yrityssaneeraus- ja Yritysjärjestelymenettelyistä. Lainsäädäntöteknisesti puoltaisimme maksukyvyttömysoikeudellisten menettelyjen, mukaan lukien mahdollisen velkakonversion, sijoittumista lähtökohtaisesti yrityksen saneerauksesta annettuun lakiin (47/1993) sekä yhtiöoikeudellisten yritys järjestelymenettelyjä koskevien kysymysten sijoittumista osakeyhtiölakiin (624/2006) sekä mahdollisesti muihin yhtiöoikeudellisiin lakeihin, kuitenkin siten, että mahdollista velkakonversiota koskeva sääntely olisi luontaisemmin yrityssaneerauslaissa.

4. Laki luottolaitostoinnasta annetun lain 15 luvun muuttamisesta

Lakiehdotus liittyy vaihtoehtoisena lainsäädäntömenettelynä työryhmän Ehdotukseen Velkakonversiosta. Tältä osin viittaamme edellä kohdassa 2 esitettyyn näkemykseen tarpeesta arvioida ehdotusta laajemmin, erityisesti liittyen Direktiiviluonnokseen Ennaltaehkäisevistä Yrityssaneeraus- ja Yritysjärjestelymenettelyistä.

Lakiehdotukseen liittyen on edelleen hyvä arvioida ehdotuksen soveltuvuutta luottolaitoslakiin, erityisesti välttämällä väärinkäsitystä yrityssaneerailain soveltumisesta luottolaitokseen.

5. Laki vakuutusyhtiölain muuttamisesta

Lakiluonnokseen liittyvää ehdotusta vakuutusyhtiön joukkorahoituksen välitystä koskevasta liitännäistoiminnasta on ehkä hyvä lainsäädäntövalmistelussa vielä arvioida aiheeseen liittyvän vakuutusyhtiön vastuun näkökulmasta, eli liittyykö vakuutusyhtiölle mainittuun toimintaan missä laajuudessa vastuuta välitetystä rahoituksesta sen ohella mitä säädetään ehdotetussa sijoituspalvelulain lisäyksessä.

Lakiehdotus liittyy muilta osin vaihtoehtoisena lainsäädäntömenettelynä työryhmän Ehdotukseen Velkakonversiosta. Tältä osin viittaamme edellä kohdassa 2 esitettyyn

⁶ ks. alaviite 3, OM:n lausuntoyhteen veto

näkemykseemme tarpeesta arvioida ehdotusta laajemmin, erityisesti liittyen Direktiiviluonnokseen Ennaltaehkäisevistä Yrityssaneeraus- ja Yritysjärjestelymenettelyistä.

Edelleen on hyvä arvioida säädöksen soveltuvuutta vakuutusyhtiölakiin, erityisesti välttämällä väärinkäsitystä yrityssaneerauslain soveltamisesta vakuutusyhtiöön.

6. Laki sijoituspalvelulain muuttamisesta

Ehdotuksen osalta meillä ei lausuttavaa.

7. Laki kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain muuttamisesta

Ehdotuksen osalta meillä ei lausuttavaa.

8. Laki arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Ehdotuksen osalta meillä ei lausuttavaa.

9. Laki arvo-osuustileistä annetun lain 29 §:n muuttamisesta

Ehdotuksen osalta meillä ei lausuttavaa.

10. Laki joukkorahoituslain 1 §:n muuttamisesta

Ehdotuksen osalta meillä ei lausuttavaa.

YRITYKSEN JA SEN VELKOJEN OIKEUKSIA SEKÄ TOISAALTA YRITYKSEN SIDOSRYHMIEN KESKINÄISIÄ OIKEUKSIA KOSKEVIEN SÄÄDÖSTEN "SUOMALAINEN MALLI" VALMISTELTAVAKSI HYVÄN LAINVALMISTELUTRADITIOMME POHJALTA

Suomalaisen keskeisen yritystoimintaan liittyvän lainsäädännön voidaan sanoa seuranneen hyvin kansainvälistä kehitystä ja toteutetun hyvän valmistelun pohjalta. Vuoden 2006 osakeyhtiölakimme merkittäviä muutoksia valmisteltiin asiantuntijaperusteisesti kansainvälisiä esimerkkejä käyttäen, samoin on tapahtunut arvopaperimarkkinoita koskevien lainsäädäntöuudistusten sekä vuoden 1993 yrityssaneerauslain valmistelun osalta. Yrityssaneerauslain säätämisen yhteydessä asiasta annettiin myös kriittisiä lausuntoja, muun muassa tasavallan presidentti otti poikkeuksellisesti kantaa lain valmisteluun. Laki on kuitenkin toiminut jo kohta neljännesvuosisadan ajan, useimpien markkinaosapuolten kommenttien perusteella, lähtökohtaisesti varsin hyvin.

Risto Koulu on kuvannut yrityssaneerauslain (47/1993) olleen säätämisaikankohdanaan Euroopan moderneimpia ja samalla radikaaleimpia lakeja. Se merkitsi perustavaa muutosta siinä suhtautumistavassa maksukyvyttömyyteen, joka oli leimannut pohjoismaista ajattelua. Laki saa kiittää synnystään osaksi kansainvälisiä vaikutteita, osaksi Suomen erityisolosuhteita⁷.

Ehkä nyt tarvittaisiin, komission direktiiviluonnokseen perustuen vastaavaa uutta ajattelua, jossa ymmärrettäisiin se keskeinen merkitys, joka liittyy kehittyneen yhtiöoikeuden ja maksukyvyttömyys-oikeuden mahdollisimman toimivaan yhdistelmään eri tyyppisissä velkojen tai osakepääoman uudelleenjärjestelyä edellyttävissä tilanteissa, joille on erityisesti luonteenomaista, että järjestelytarpeet eivät välttämättä liity lainkaan maksukyvyttömyystilanteisiin.

Komission Direktiiviluonnos Ennaltaehkäisevistä Yrityssaneeraus- ja Yritysjärjestelymenettelyistä sekä OM:n ja VM:n mietinnöt toisaalta osakeyhtiölain kehittämisestä ja toisaalta

⁷ Risto Koulu, Uudistettu yrityssaneeraus, WSOY Pro, 2007, s8.

yrityssaneerausjärjestelmämme kehittämistä joukkolainamarkkinoidemme edistämiseksi liittyvät selkeästi edellä mainitun mukaisesti toisiinsa, mikä puoltaisi mainittujen kysymysten kokoamista yhtenäiseksi, mahdollisesti asiantuntijatyöryhmän työn pohjalta valmisteltavaksi, kokonaisuudeksi. Tällöin valmistelussa voitaisiin arvioida optimaalista suomalaista mallia sekä yhtiö- että maksukyvyttömysoikeutemme näkökulmasta.

Valmistelussa on myös tärkeä tiedostaa aihealueet, joista eri intressiryhmillä voi perustellusti olla eriäviä näkemyksiä. Taitavalla lainsäädäntöteknisellä valmistelulla näistä voidaan myös löytää sopivia välittäviä malleja, jotka voisivat olla kaikkien keskeisten intressiryhmien hyväksyttävissä.

Muun muassa asianajajaliitto on hiljattain kiinnittänyt huomiota liiallisesta kiireestä johtuviin epäkohtiin lainvalmistelussa⁸. Kun kehitetään keskeistä oikeudellista järjestelmäämme, jolla säädellään toisaalta yrityksen ja sen keskeisten sidosryhmien välisiä oikeuksia sekä toisaalta sidosryhmien osallisten keskinäisiä oikeuksia, valmistelutyö on tehtävä huolellisesti ja maltillisesti eri intressiryhmien näkemykset huomioiden ja mahdollisuuksien mukaan yhteen sovittaen.

Suomalaisen mahdollisen yhtiöoikeudellisen yritysjärjestelymenettelyn kehittäminen voisi tapahtua joko Englannin Companies Act 2006 säädösten tai luonnostellun eurooppalaisen malliosakeyhtiölain, EMCA:n säädösten pohjalta⁹. Lakiluonnoksessa tai perusteluissa voisi olla tarpeellisessa määrin viittauksia yrityssaneerauslakiimme jo sisältyviin periaatteisiin, muun muassa velkojan suojana toimivasta konkurssivertailuperiaatteesta, eli velkojan oikeudesta vastustaa järjestelyä sillä periaatteella, että hänelle ohjelmassa luvattu suoritus on pienempi, kuin mitä hän saisi kuvitteellisessa konkurssissa (YrSanL 53.1§ 5k.). Koulu on kuvannut lainkohtaa yksittäisen velkojan suojan peruspilariksi¹⁰.

Kommenteissa, joihin on liittynyt epäilyjä Scheme of Arrangement -menettelyn kaltaisten säädösten mahdolliseen toimivuuteen osana Suomen oikeutta, on erityisesti epäilty suomalaisten tuomioistuinelaitosten osaamista ja resursseja valvoa tällaisia järjestelyjä¹¹. VM:n Joukkolainamarkkinoiden Kehittämistyöryhmän Muistio on kommentoinut mainittua kysymystä perustellusti: *Suomen ja Englannin tuomioistuinelaitosten suurista kulttuurieroista kuitenkin johtuu, että järjestelmän olisi Suomeen sovellettuna prosessina luonteeltaan perustellusti kuuluttava erityistuomioistuimen toimialaan ja siksi luontevaa keskittää yhteen erityistuomioistuimeen, lähinnä markkinaoikeuden toimialaa laajentaen. Yhden valitusportaan rakenteella voitaisiin saada aikaan ammattitaitoinen ja prosessiekonominen menettely. Epäilyjä siitä, etteivät suomalaiset tuomioistuimet osaisi tai uskaltaisi käsitellä tarpeen mukaan myös liiketoimintaan liittyviä kysymyksiä, voidaan kuitenkin pitää liioiteltuina, sillä käsitellään tällaisia kysymyksiä jo nyt, kun ratkaistaan yrityssaneerausprosessissa yrityksen elinkelpoisuutta.*

Yhden keskitetyn tuomioistuimen ajatus tuntuisi Scheme-menettelyjen osalta perustellulta, ehkä näin saisimme samalla suomalaisen rahoitusoikeuden perustaksi oman *yhtiöoikeuden*. Sijoituspaikka toki voi olla jokin muukin tuomioistuinryhteyksinä kuin markkinaoikeus. Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa (100/2013) toimii kuitenkin hyvänä prosessuaalisena mallina Scheme-menettelyjen oikeudenkäynnille. Markkinaoikeuden tuomiot ovat lähtökohtaisesti suoraan täytäntöönpantavissa ja valitusoikeus on lupamenettelyyn perustuen yksiportaisesti korkeimpaan oikeuteen. Kuunnellessa kokeneen High Court tuomarin esitystä Scheme-menettelyistä Helsingissä järjestetyssä

⁸ Asianajajaliitto, lausunto 13.1.2017, Tuomioistuimille lisää valtaa perustuslainmukaisuuden tulkintaan

⁹ Aarhus University Department of Law / Research/Projects/European Model Company Act (EMCA), The European Model Company Act (EMCA) Final Draft 2015, 350 (www.commerciallaw.com.ua/attachments/.../Final%20Draft%20EMCA%20Code.pdf)

¹⁰ Risto Koulu, Uudistettu yrityssaneeraus, WSOY Pro, 2007, s 258

¹¹ Osakeyhtiölain muutostarve, lausuntotiivistelmä
Oikeusministeriö, mietintö ja lausuntoja 48/2016

asiantuntijaseminaarissa, esityksessä korostui erityisesti menettelyn nopeuden merkitys Scheme-prosesseissa¹².

Tuore asiantuntijakirjoitus on tiivistänyt hyvin laajempaa tarvetta yhtiöoikeutemme yritysjärjestelymenettelysääntelyn kehittämiseksi: *Nykyiset omistajaohjausjärjestelmät (corporate governance) ovat teollisen aikakauden tuotteita, eivätkä riitä määrittelemään yrityksen sidosryhmien suhteita nopeasti kehittyvässä yritystoiminnassa. Yhtiöoikeuden mekanismit eivät enää aina vastaa yritystoiminnan vaatimuksia. Näin on erityisesti kasvuyrityksissä ja sektoreilla, joissa teknologinen kehitys on voimakasta. Osakeyhtiölain uudistusaloitteessa on tarkoitus tutkia Isossa-Britanniassa käytössä olevan menettelyn soveltuvuutta Suomessa. Scheme of Arrangement –menettelyssä yritys- ja rahoitusjärjestelyjen toteuttaminen vahvistetaan tuomioistuimen päätöksellä. Tällä lisätään sekä järjestelyjen toteuttamisvarmuutta että sijoittajansuojaa*¹³.

Laati:

Matti Engelberg
Asianajaja, Senior Advisor
Hannes Snellman Asianajotoimisto Oy

¹² Sir Richard Snowden, esitelmä Keskuskauppakamarin, Suomen yhtiöoikeusyhdistyksen ja Suomen insolvenssioikeusyhdistyksen seminaarissa 19.9.2016

¹³ Klaus Ilmonen, Talouselämä, 42/2016